

passeren de revue: het loodswezen, de Hogesnelheidslijn, rekeningrijden, de Perspectievennota, de nota Derde Eeuw Spoor, de wet Personenvervoer 2000, verkeersveiligheid, de Maasvlakte, taxi's, lightrail, de positie van consumenten en Schiphol. Maar natuurlijk ook over de enquête. 'Je kunt hier het kabinet toch niet over laten vallen?' zegt Tineke.

Na het journaal en een kop koffie begin ik aan de vragen te werken. Aan het eind van de avond kom ik Dick de Cloe tegen. Het is al middernacht en hij moet nog naar Brabant. Ik bied hem aan om bij mij te logeren. Hij belt naar huis en samen verlaten we de Kamer. Thuisgekomen praten we bij. De enquêtecommissie zit zonder Van den Doel op de bank bij Paul de Leeuw.

Woensdag 28 april

Irene moet voor haar onderzoek naar Helmond. Samen met Dick en de kinderen wordt ontbeten. Van een lege rol beschuit weet Dick een mooie indianentooi te maken, tot groot enthousiasme van de kinderen. Nadat ik de kinderen naar school heb gebracht haal ik Dick thuis op. Op weg naar ons werk leg ik hem de basisprincipes van zijn nieuwe mobiele telefoon uit. Voor het eerst werkt zijn voicemail. In de Kamer neem ik de kranten door en praat met Pieter Jan Biesheuvel. Daarna filosofer ik met Willem Vermeend.

Van 12.00 tot 13.00 een besloten vergadering van de VC Financiën. Van 13.00 tot 15.00 fractiegroep Rube., onder andere de vragen voor de Bijlmerenquête besproken. Na afloop loop ik langs bij de afdeling voorlichting voor een laatste stand van zaken. Oudkerk is naar buiten getreden met de mededeling dat hij 44 collega's niet kan vertrouwen. Hij heeft daar gelijk in. Ondertussen weet ik wie de twee 'lekken' zijn. Eén daarvan had in de fractievergadering vanaf het begin al moeilijkheden met de gezondheidsparagraaf en met de morbide kافت van het rapport. Het is voor mij een bekend lek naar het Parool.

Om vijf uur haal ik de kinderen op, die vanuit school bij vriendjes zijn gaan spelen. We eten pannenkoeken. Irene komt thuis als de kinderen naar bed zijn en ik weer naar de Kamer moet voor een bijeenkomst van het voorbereidingsgroepje. Op

zijn kamer wachten we tot Ad uit het BPO, het Breed Politiek Overleg tussen PvdA-ministers, de fractievoorzitter en de partijleiding, komt. Het NRC maakt een foto van het groepje, met toestemming van Ad. We zijn bij elkaar om de vragen te bespreken. Ik spreek mijn bezorgdheid uit over het lekken in het Parool. Het is al de derde keer dat het lek langs dezelfde lijn loopt. En ook het fractiebestuur lijkt me niet waterdicht. Gerdi, Susan, Sharon, Van Zijl, Crone, Marjet (?). Daarna nog lang doorgeakkerd over de vragen. **vragen nakijken!**

Na afloop kijken we bij Susan, met Gerdi en Sharon, nog even naar de televisie en naar teletekst. Sharon vindt de bijdrage van Marjet van Zijlen in de fractie ver beneden peil. We gokken wie gelekt hebben; Van Zijl, Crone of Van Zijlen. Ze vinden Marjet eigenlijk te eerlijk, maar ze heeft wel met de VVD gesproken.

Donderdag 29 april 1999

Van Dam kraakt in de Volkskrant de commissie af.

Robert en Ewout zijn druk in de weer om de vragen te verzamelen, aan te passen en samen te voegen. Ik bel met Frits Spits over de uitzending van vanmiddag. Terwijl ik nog een paar laatste vragen op papier zet belt Jan van Zijl. Of hij even langs kan komen. Hij komt langs op mijn kamer en zegt onder drie hoedanigheden te komen; als vriend, als vice-voorzitter van de fractie en als collega. Als vriend hebben we de laatste tijd weinig tijd gehad. We moeten weer eens afspreken. Als vice-voorzitter maakt hij zich zorgen over wat nu gaande is met betrekking tot de anonieme bronnen van het Parool. Zijn naam wordt ook genoemd. Als collega vraagt hij mij om aan iedereen duidelijk te maken dat hij niet gelekt heeft. Ik antwoord hem dat ik weet wie het zijn en het weinig zin heeft om alle namen te noemen die het niet geweest zijn. Dan is het makkelijker om meteen te vertellen wie het wel zijn. Maar dat is niet aan mij. Zichtbaar ongelukkig met mijn reactie loopt Jan weer weg. Ik voeg hem nog toe dat als hij het niet geweest is hij dat zelf weet en dat zijn geweten dan niet gusust hoeft te worden.

Om 11.30 uur zijn de vragen van Gerrit Jan van Oven over de strafrechtelijke kwesties en van Marieke Köbben over de volksgezondheid nog niet binnen. Beneden, op de kamer van Robert, zijn Robert en Ewout nog steeds bezig met het knippen en plakken van de vragen. We lopen vast in de computer. De deadline voor het inleveren van de vragen is twaalf uur. Dat gaat niet lukken en dus vraag ik uitstel aan. Dat krijgen we, tot halféén. Voor de zekerheid loop ik nog even langs de afdeling voorlichting. Daar staan al meerdere journalisten te wachten op de vragen van de PvdA. Ik vertel de voorlichter dat we vastgelopen zijn in de computer omdat de vragen samengevoegd moeten worden uit verschillende bestanden en systemen. Daarbij kwam ook een stroomstoring in het gebouw Koloniën. Maar we hebben uitstel tot halféén. Op teletekst staat dat de PvdA de vragen later inlevert vanwege een computerstoring. Na veel moeite lever ik om 12.45 uur de vragen in bij de griffie. Terug op de kamer van Robert vertelt hij mij dat een aantal vragen van Melkert zijn verdwenen tijdens het knippen en plakken. We bellen onmiddellijk de griffie en zonder probleem kunnen deze laatste vragen nog worden toegevoegd.

Om kwart over één moet ik meteen door naar de uitzending van Frits Spits. Na de uitzending komt eindelijk wat rust, na een aantal hectische uren. Een aantal journalisten komt nog langs om te praten over de ingediende vragen. Het blijkt dat de VVD ook uitstel had gevraagd voor de vragen. Het schijnt dat Dijkstal alle vragen opnieuw wilde controleren nadat hij een aantal vragen van zijn fractieleden had afgekeurd. D66 steekt met kop en schouder boven de rest uit als het om het aantal vragen gaat. In totaal hebben zij 174 van de 616 vragen aan de commissie gesteld. Het kabinet krijgt 317 vragen ter beantwoording.

pm. Rest van de dag? Stemmingen? Vrijdag 14 mei weer bij elkaar.

- schriftelijke inbreng Perspectievennota voor 12.00 uur

Vrijdag 30 april 1999

Begin van twee weken reces en Koninginnedag.

Reces

Tijdens het reces ga ik een week met de familie naar ons huisje in Italië. Daar bekruipt me het rustgevend gevoel dat het toch anders gaat lopen dan ik denk. Maar ik weet dit gevoel niet te plaatsen. Dan belt Frits Bloemendaal van HP/De Tijd op mijn mobiele telefoon met de vraag of hij mag meelopen tijdens de debatten. Maar natuurlijk alleen als het kabinet niet valt over het referendum in de Eerste Kamer. Bingo. Dat is het. Eindelijk weet ik waar het rustgevend gevoel vandaan komt. Er hangt iets raars in de lucht. Nog voor het debat over de enquête kan het kabinet al gevallen zijn. Niet de Bijlmerenquête maar het referendum is het *piece de resistance* voor het kabinet.

Tussendoor belt mijn broer nog over berichten in de pers waarin Augusteijn wordt beschuldigd van fraude, van jaren geleden. Waar komt dit vandaan? Wie steekt dit soort verhalen in godsnaam in?

woensdag 12 mei

We rijden terug van Italië naar Den Haag. In de buurt van de grens zet ik de Nederlandse radio aan en het eerste wat hoor op het nieuws is dat de regering alle aantijgingen van de enquêtecommissie weerlegt. Om twaalf uur brengt een koerier het pakket met de antwoorden van het kabinet op de vragen die wij gesteld hebben. Ik heb geen puf meer om de stapel nu door te gaan lezen. De enquêtecommissie heeft nog tot vrijdag nodig om alle vragen te beantwoorden.

donderdag 13 mei Hemelvaartsdag

Irene gaat 's ochtends trainen. Ik pak de vakantiespullen uit en ga daarna over naar het doorworstelen van de post en werp een eerste blik in de antwoorden. Vrienden brengen de cavia's terug die tijdens ons verblijf in Italië bij ze hebben gelogeerd. Het is een mooie dag en we brengen de middag door in de tuin. Om nog een beetje vast te houden aan het Italiaanse sfeertje openen we een fles wijn. Na deze heerlijke onderbreking worstel ik weer verder door de antwoorden. Met een kleine

onderbreking voor het eten ga ik 's avonds door met lezen. Het **NRC** en het **Algemeen Dagblad** bellen al voor een eerste reactie op de antwoorden.

vrijdag 14 mei

Om halftien ga ik naar de Kamer. Nog geen seconde binnen of de journalisten hangen alweer aan de telefoon of komen langs op mijn kamer. Zo wil het NOS-journaal een stukje filmen van de bijeenkomst van de voorbereidingsgroep, zonder geluid. Volgens mij moet daar geen bezwaar tegen zijn maar verwijs ze door naar voorlichting. Met mijn medewerkers klets ik nog even bij over de vakantie. Om tien uur zijn de antwoorden van de commissie beschikbaar. Tijdens het lezen van deze antwoorden kom ik er achter dat een aantal stukken ontbreken. Een brief van de Raad voor de Luchtvaart zit niet tussen mijn stukken. Ook schijnt er een rijksrechercherapport te zijn. Gerdi Verbeet gaat achter de stukken aan.

De voorbereidingsgroep komt om één uur op de kamer van Melkert bijeen. Op het verzoek van de NOS wordt door Ad afgewezen. Volgende breekt het spektakel los en hij heeft geen behoefte om dit te vervroegen. In een slechte gedachte denk ik dat zijn vrijetijdsleding eerder de reden is dat de net genoemde. Het doet me denken aan Thijs Wöltgens tijdens de WAO-affaire in korte broek op de televisie verscheen (???). We praten eerst wat over de vakantie. Het reces heeft Ad geen goed gedaan.

De inbreng in het debat met de commissie is gericht op de hoofdconclusies en aanbevelingen. Een aantal subconclusies zal eruit gelicht worden. De bedoeling van de notitie is inzicht te geven aan de fractie, maar er worden nog geen conclusies getrokken. We moeten nog verder uitleg vragen aan de commissie op bepaalde punten.

De hoofdconclusies:

1. Rapport RvdL "onvolledig en oppervlakkig" op 1 punt; slordig maar niet doorslaggevend, wel vragen waar dit tot heeft geleid.
2. Route niet exact weergegeven; van mindere betekenis.

3. Nader strafrechtelijk onderzoek naar vermiste elementen (CVR, ed.) had vlak na de ramp "moeten en kunnen plaatsvinden"; discussie over het vermoeden van een strafbaar feit of dood door schuld (ernst van de situatie), schuldvraag, slechte tot geen coördinatie tussen BVO en OM, wel of geen internationale verplichting tot straf. onderzoek (Chicago?): Conclusie, slordig maar niet doorslaggevend, wel belangrijk in samenhang met het slecht functioneren van het OM.
4. Rampenbestrijding goed verlopen; prima.
5. Berging vliegtuig wrak onzorgvuldig: pag. 28 antw. regering ("acht het minder voor de hand liggend om te spreken van onzorgvuldigheid"), geen instructies aan de bergers.
6. Er had aangifte gedaan moeten worden van verdwijning (o.a. CVR); wederom discussie over strafrechtelijke vervolging (dood door schuld > schuldvraag < geen terroristische actie), strafrechtelijke verantwoordelijkheid van het OM, feitenonderzoek niet alleen technisch maar ook naar omstandigheden rondom de vlucht. GJvO zoekt het uit (pag. 15 antw. regering)
7. Onderzoek Rijksrecherche naar 'witte pakken' onzorgvuldig uitgevoerd; commissie contra regering, belang van 'witte pakken'? > had goed onderzocht moeten worden.
8. Risico's verarmd uranium onvoldoende herkend; regering trekt hier het boetekleed aan.
9. Onvoldoende afgevraagd of nog andere gevaren waren naast de gemelde gevaarlijke stoffen; nadere uitleg commissie (zie conclusie 4), verklaring van Ernst klopt niet, kabinet gaat voortaan uit van worstcase scenario.
10. Geen fraude met lading; prima.
11. Slecht georganiseerde Rijkspolitie Schiphol; pag. 60 antw. regering "De rijksrecherche heeft deze papieren tijdens dit onderzoek aldaar [BVO] aangetroffen en veiliggesteld."
12. Inspanningen regering om vrachtdocumenten onvoldoende resultaat, eerder stadium andere wegen bewandeld; regering antwoord "alles gedaan wat mogelijk was", drie trajecten (ECD, rechtshulpverdrag met VS en verzekeringen), Justitie